

Projecte d'higiene de mans i prevenció de la infecció nosocomial hospitalària

LA SOLUCIÓ ÉS
A LES TEVES MANS

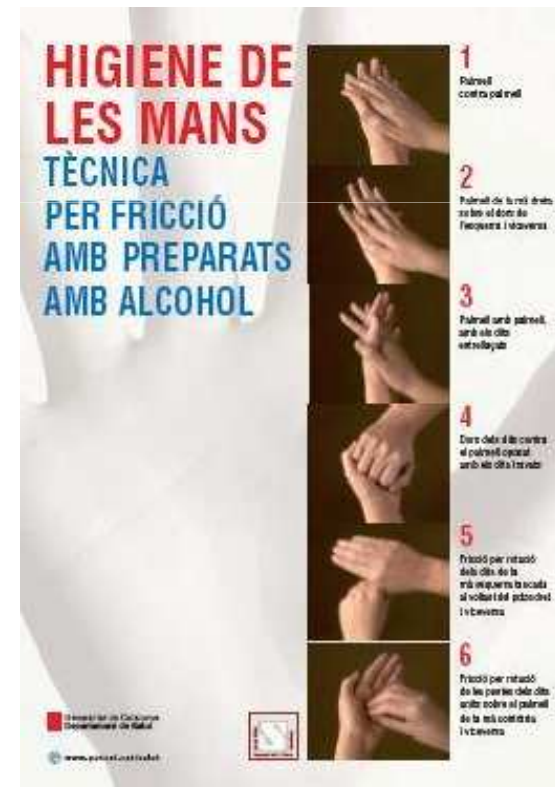

Esquema de la presentació

- **PRIMERA PART**
 - Marc conceptual,
 - Objectius,
 - Estratègia.
- **SEGONA PART**
 - Fase prèvia, de preparació, i implantació.
 - Indicadors.

PRIMERA PART

- Justificació
- Antecedents
- Objectius

Higiene de mans

Per què?

- Infecció nosocomial afecta a 5-10% de tots els pacients ingressats i entre 15-40% a UCIs.
- Alta morbimortalitat i alt cost econòmic.
- Les mans dels professionals sanitaris son la principal via de transmissió.
- La higiene de mans és la principal, més senzilla i eficaç mesura per prevenir la infecció nosocomial.
- Nivells d'adherència a la practica d'higiene de mans entre professionals <40%.

Higiene de mans

Prioritat a nivell mundial

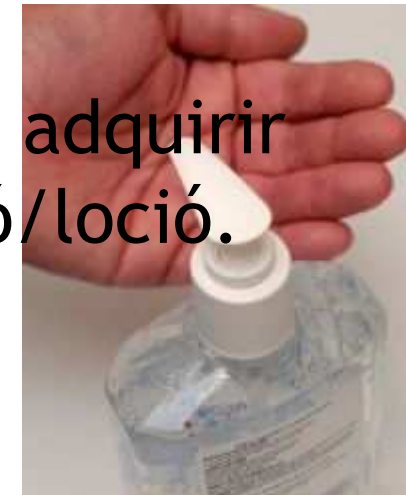
- Identificat per la OMS com a **prioritat**:
 - Risc significatiu per als pacients i
 - Rellevant a tots els països del mon.
- **Repte mundial** per a la millora de la seguretat dels pacients (*Global Patient Safety Challenge*).
- “Una atenció neta és una atenció més segura” (Clean Care is Safer Care). Basat en la integració de diferents estratègies i accions per a promoure:
 - **Higiene de mans.**
 - Seguretat en productes sanguinis/ transfusions.
 - Seguretat de les injeccions.
 - Seguretat en els procediments clínics.
 - Aigua, condicions de salubritat i tractament de residus.

Higiene de mans

Preparats amb alcohol

- Una de les formes més eficients i efectives de millorar la higiene de mans.
- La manera com es compren els productes d'alcohol i com es distribueixen i s'ubiquen és un factor determinant.
- Els preparats amb alcohol es poden adquirir en format gel o en forma de solució/loció.
- Menys irritant que el sabó.

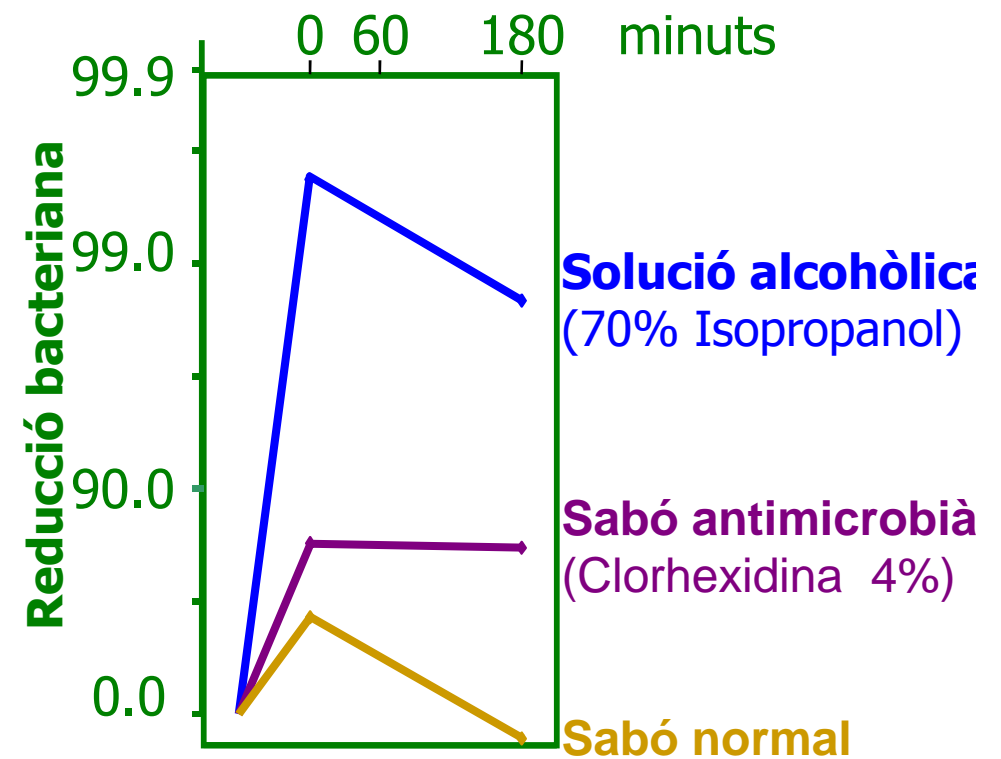

Higiene de mans

Preparats amb alcohol (2)

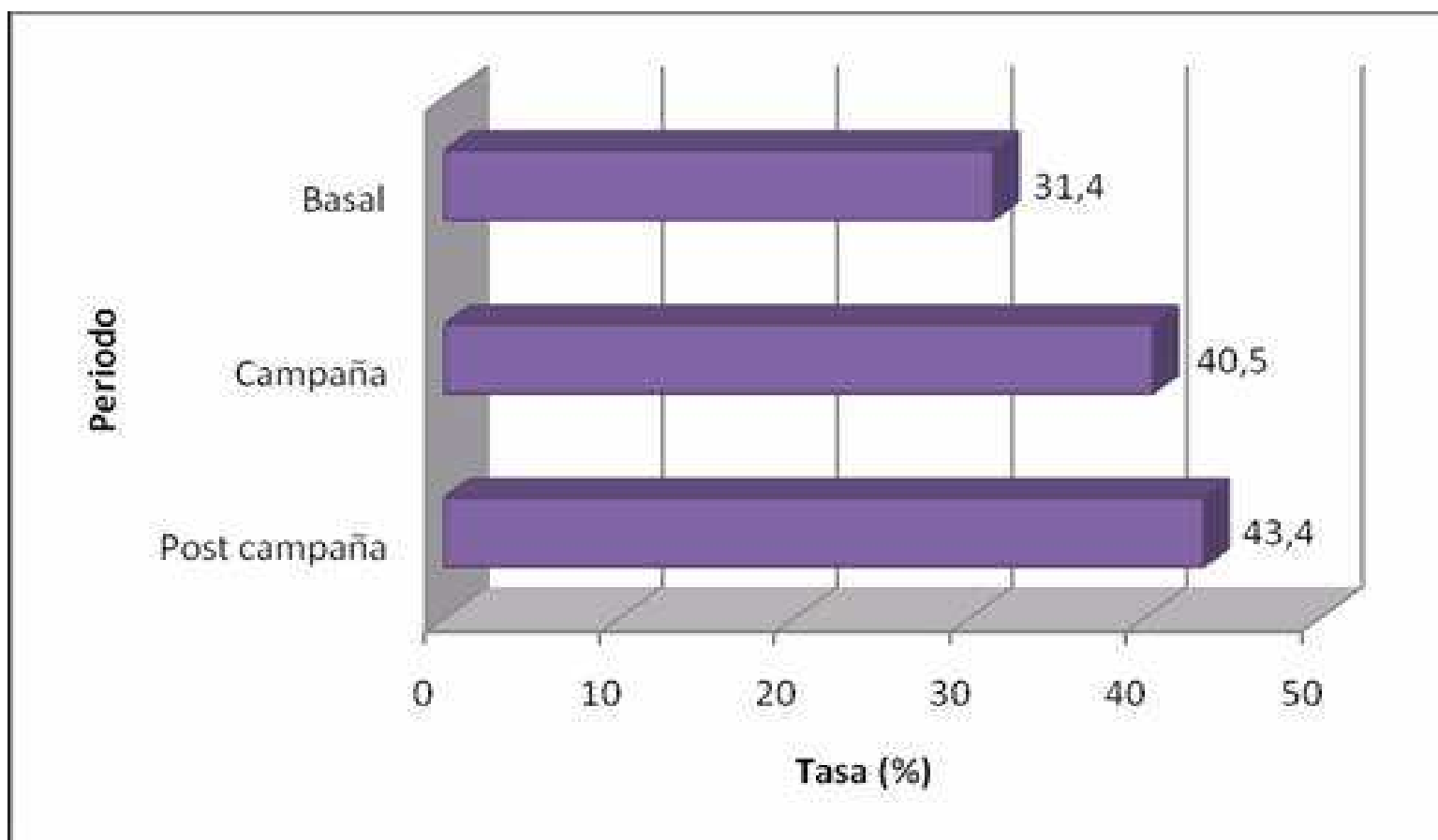
- Avantatges:
 - **Més eficaç** per la seva alta capacitat antisèptica.
 - **Major rapidesa d'acció** en menys de 30 segons es pot eliminar el 99.9% de microorganismes.
 - **Menys irritant** que el sabó.
 - Presentació en diferents formats (paret, dosificador, individual) permet ubicar-los al costat dels **pacients** incrementant la probabilitat de que els professionals higienitzin les mans en el moment adequat.

Temps post utilització

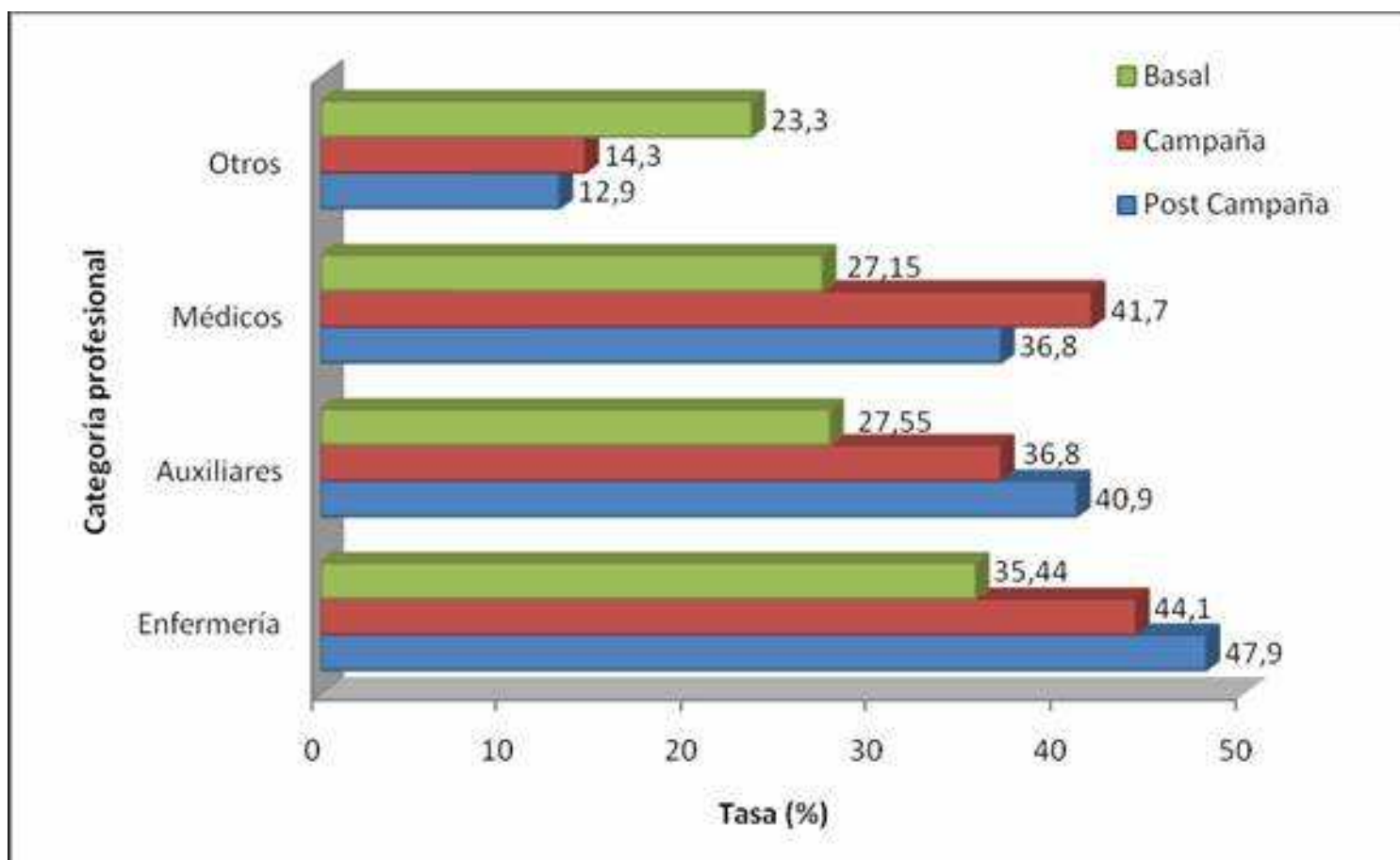
Higiene de mans

Adherència campanya OMS a Catalunya

Higiene de mans

Adherència campanya OMS a Catalunya

Higiene de mans

Resultats campanya general 2008

- La **disponibilitat de productes amb alcohol** per la higiene de mans es van incrementar durant la campanya fins arribar a la pràctica totalitat d'hospitals participants.
- El **consum total de d'alcohol per a la higiene de mans** es va incrementar en un 46,6%.
 - Aquest consum es va incrementar en els centres petits (122,8%), mitjans (91%) i grans (64,9%).
- El nombre d'hospitals amb **dispensadors a l'entorn immediat del pacient** es va multiplicar per 2,5 passant de 6 a 15.

Higiene de mans

Objectius generals

- Donar un nou impuls a la promoció de la higiene de mans en els centres hospitalaris.
- Conscienciar als professionals sanitaris de la importància de la higiene de mans.

Higiene de mans

Objectius específics

- a) Promoure la instal·lació de dispensadors i dosificadors de preparats d'alcohol.
 - Inclou centres que no els tinguin i la millora de la disponibilitat i ubicació dels dispensadors de preparats d'alcohol per posar-los a prop de cada pacient/llit.
- b) Fomentar l'ús dels productes alcohòlics entre els professionals.
 - Sensibilització i formació amb material formatiu i de divulgació.
- c) Millorar l'adherència de la higiene de les mans dels professionals sanitaris.
- d) Explorar la relació entre el nivell de compliment de la higiene de mans i la infecció nosocomial.

Higiene de mans

Bases de l'estratègia 2009

Formació i avaluació

Higiene de mans

2007

Dispensadors
d'alcohol +
protocol

2008

Augment de la
cobertura amb
dispensadors
d'alcohol a
l'entorn
immediat del
pacient al 100%
dels hospitals
+ difusió.

2009

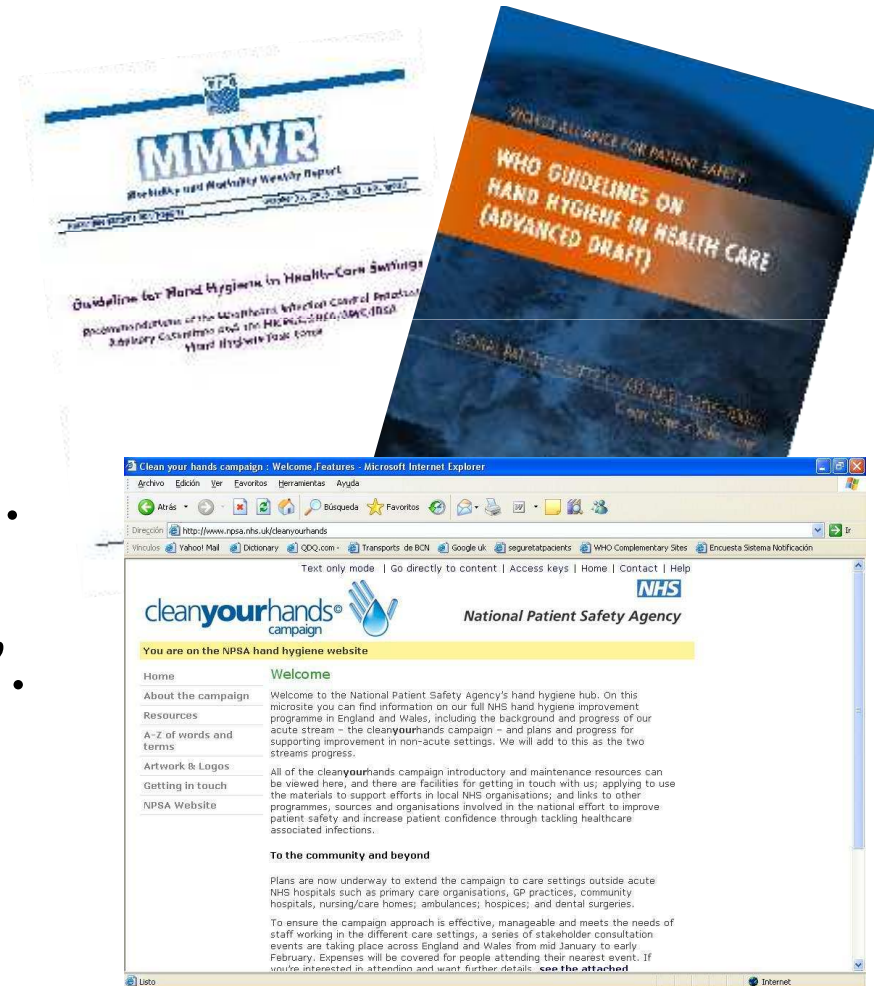
Formació i
avaluació de
l'adherència

Evolució de la higiene de mans

Higiene de mans

Estratègia de promoció d'higiene de mans

- Basada en:
 - CDC
 - OMS
 - Pittet, Hospitals de Ginebra.
 - NPSA, Anglaterra i Gales.
- “Informació i avaluació són elements clau per el canvi”.

Higiene de mans

Estratègia Multimodal

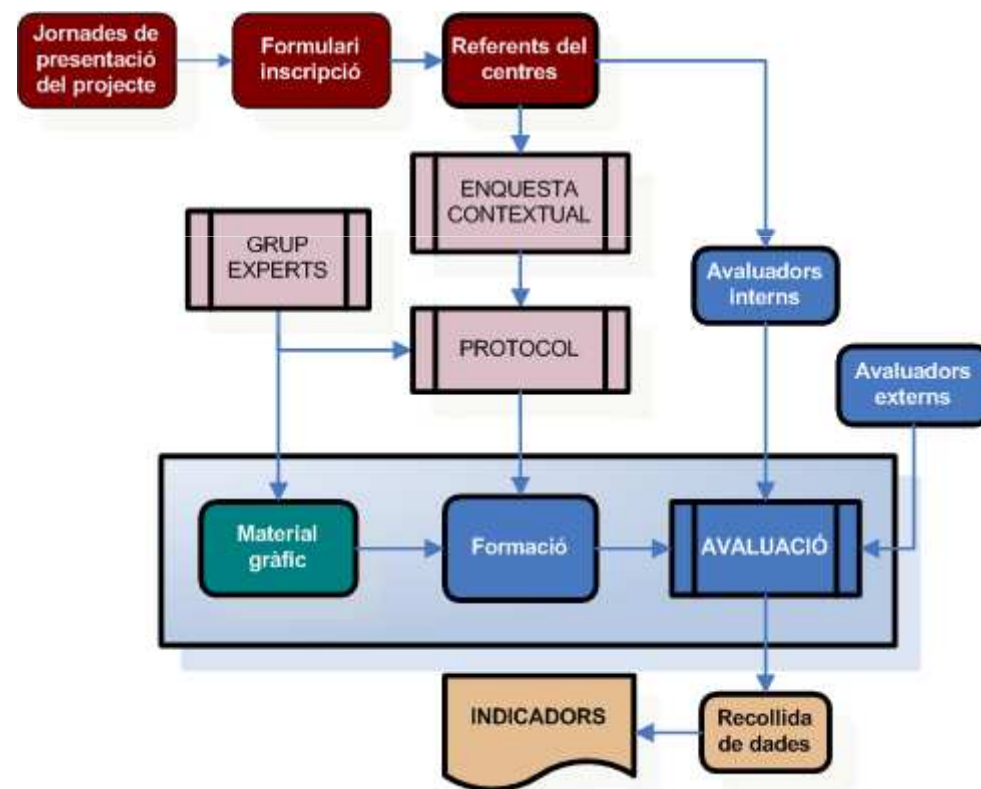
1. **Implicar a la direcció** del centre per fer d'aquesta iniciativa una prioritat a nivell local.
2. Ubicació de **dispensadors** amb preparatats d'alcohol a l'entorn immediat del pacient.
3. Programa de **formació i conscienciació**.
4. Avaluació de l'**adherència** de la higiene de mans i **feedback**.
5. **Pòsters** i material de marketing que per cridar l'atenció i mantenir el interès dels professionals.

Higiene de mans

SEGONA PART

Fases:

- A. Prèvia
- B. Preparació
- C. Implantació
- D. Indicadors

A. Fase prèvia

1. Carta als gerents per convidar als centres a adherir-se a la intervenció.
2. Reclutament d'hospitals, referents i responsables.
3. Presentació als referents dels hospitals.
(15/04/09).
4. Enquesta de barreres i facilitadors.

Higiene de mans

1 i 2. Hospitals participants (15/04/2009)

Badalona Serveis Assistencials	H Clínic	H U. Arnau de Vilanova
Clínica N.S. Perpetuo Socorro	H de Campdevàrol	H U. Sant Joan de Reus
Clínica Plató	H de Palamós	H Univ. Dr. Josep Trueta
Clínica Terres de l'Ebre	H de Sant Boi	H Univ. Germans Trias i Pujol
ConSORCI Hospitalari de Vic	H de Sant Pau	H Univ. Joan XXIII
C .S. de l'Alt Penedès	H de Viladecans	H Univ. Mutua de Terrassa
ConSORCI Sanitari del Maresme	H Dos de Maig	H Univ. Vall d'Hebron
Corporació Sanitària Parc Taulí	H General de l'Hospitalet	H Univ. Verge de la Cinta
Fundació Althaia	H Montserrat	IMAS-H del Mar
Fundació H de Mollet	H Residència Sant Camil	ICO-H Duran i Reynals
Fundació H Esperit Sant	H Sant Antoni Abat Garraf	Pius H de Valls
Fundació H Sant Joan de Déu	H Sant Celoni	Xarxa Santa Tecla
Fundació Puigvert	H Santa Caterina de Salt	H de Granollers
Fundació Salut Empordà	H Santa Creu Tortosa	
Fundació Sant H	H Santa Maria de Lleida	

Higiene de mans

4. Enquesta contextual: Barreres

Barreres	Puntuació
Irritants	4,40
Mala ubicació	3,96
No hi ha sabó	3,61
Carrega treball	5,10
Necessitats pacient	4,45
Risc baix	4,45
Falta informació dels professionals	4,24
Desconeixement de la tècnica	3,57
Altres barreres	7,15

Higiene de mans

Facilitadors	Puntuació (0-9)
Sessions formatives	7,06
Formació continuada	7,63
Protocol	7,06
Facilitat d'accés als dispensadors	8,53
Propietats cosmètiques de les solucions OH	7,73
Incentius positius	6,61
Exemple de caps o referents.	7,16
Reforç positiu	
Companys	7,18
Referents	7,49
Caps	7,24
Observadors	6,67
automàtics	5,57
material gràfic	
Pòsters	6,28
Díptics i tríptics	5,92
Adhesius	5,96
Vídeos	5,61
Campanyes de promoció	
Professionals	7,96
Pacients	6,89

B- Fase de preparació a nivell local

Es faciliten a cada responsable les eines per promoure la intervenció i material de promoció.

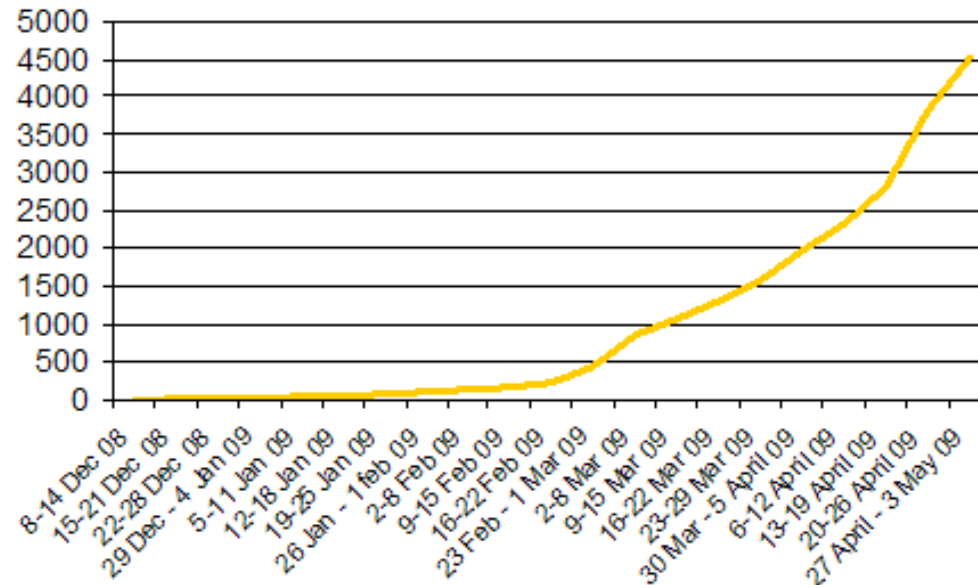
1. Reunió amb els responsables dels hospitals. 15/05/2009.
2. Jornada Mundial OMS. 5/5/2009
3. Guia de la intervenció.
4. Material gràfic de difusió.
5. Formació de formadors/ avaluadors.

Higiene de mans

2.Jornada OMS “Higiene de mans” 5/5/2009

- La OMS convida als hospitals de tot el mon a registrar-se com interessats: <http://www.who.int/gpsc/5may/en/index.html>
- Objectiu: *Impulsar la millora de la higiene de mans com un element nuclear de la seguretat del pacient per reduir les infeccions associades a l’atenció sanitària i per protegir als pacients d’un dany innecessari.*
- L’objectiu és aconseguir 5.000 centres registrats el 5 de maig de 2.010.
- Resultats preliminars:
 - 4904 hospitals,
 - 3,77 milions professionals
 - 1,5 milions llits
 - 116 països:
 - 118 hospitals espanyols

Higiene de mans

Pòster i tríptic OMS

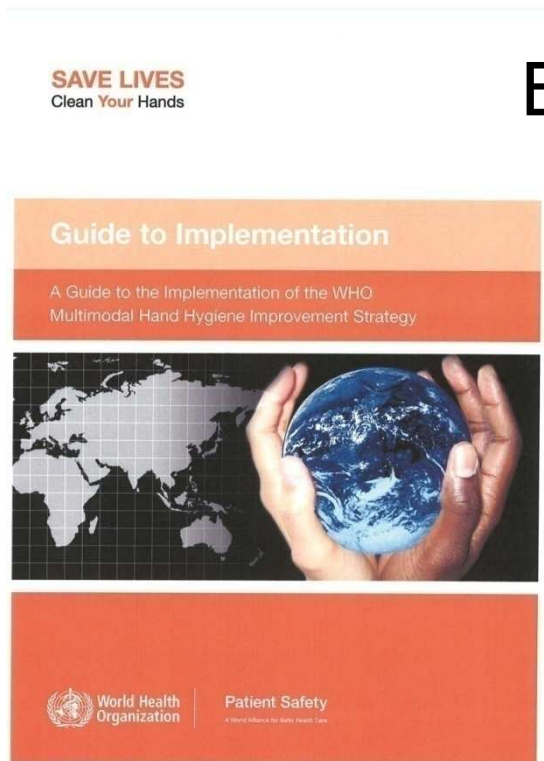
Els vostres 5 moments per a la HIGIENE DE MANS

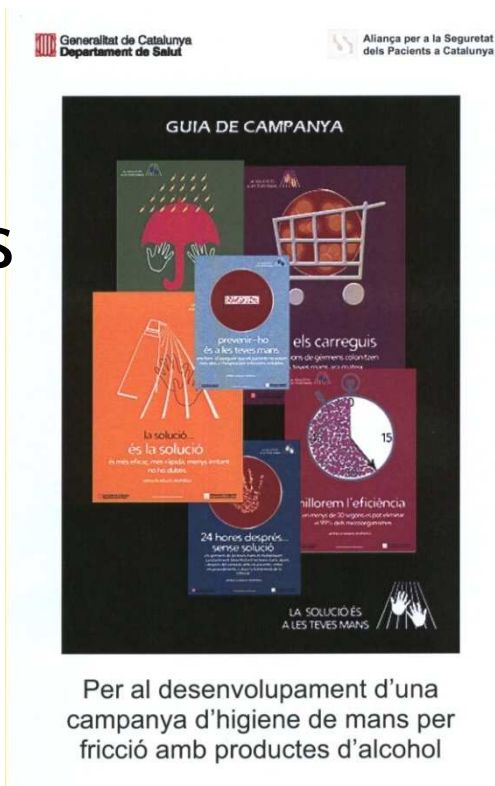
1 ABANS DEL CONTACTE AMB EL PACIENT	QUAN? Netegeu-vos les mans abans de tocar un pacient quan us hi apropieu. PER QUÈ? Per protegir el pacient de microorganismes patògens que teniu a les mans.
2 ABANS DE REALITZAR UNA TASCA ASÈPTICA	QUAN? Netegeu-vos les mans immediatament abans de realitzar una tasca asèptica. PER QUÈ? Per protegir el pacient de microorganismes patògens que podrien entrar al seu cos, inclòs el del pacient mateix.
3 DESPRÉS DEL RISC D'EXPOSICIÓ A FLUIDS CORPORALS	QUAN? Netegeu-vos les mans immediatament després d'un risc d'exposició a fluids corporals (i després de treure-us els guants). PER QUÈ? Per protegir-vos i protegir el medi assistencial dels microorganismes patògens del pacient.
4 DESPRÉS DEL CONTACTE AMB EL PACIENT	QUAN? Netegeu-vos les mans després de tocar un pacient i la zona que l'envolta, en abandonar la caducera del pacient. PER QUÈ? Per protegir-vos i protegir el medi assistencial dels microorganismes patògens del pacient.
5 DESPRÉS DEL CONTACTE AMB L'ENTORN DEL PACIENT	QUAN? Netegeu-vos les mans, en marxar, després d'haver tocat qualsevol objecte o moble de l'entorn immediat del pacient (fins i tot encara que no hàgiu tocat el pacient). PER QUÈ? Per protegir-vos i protegir el medi assistencial dels microorganismes patògens del pacient.

Higiene de mans

3. Guia de implementació

Els hospitals disposaran d'una guia de implementació per els professionals amb les definicions i estratègies per promoure la higiene de mans.

Per al desenvolupament d'una campanya d'higiene de mans per fricció amb productes d'alcohol

4.2. Pòster

- Els recordatoris en el lloc de treball son una eina clau per promoure i recordar als professionals la importància de la higiene de mans i les indicacions per dur-la a terme.
- També son un mitjà per informar als pacients i acompanyants de l'estàndard de qualitat que poden esperar rebre dels professionals en relació a la higiene de mans.

Higiene de mans

4.2. Pòster

Material propi: Aliança per a la Seguretat del Pacient a Catalunya

Exemples d'altres campanyes

Higiene de mans

4.3. Tríptic

LA SOLUCIÓ ÉS A LES TEVES MANS

Higiene de mans i preparacions alcohòliques

Aliança per a la Seguretat dels Pacients a Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Introducció

Les infeccions nosocomials continuen essent un problema important als hospitals moderns de tot el món. Cada any, almenys 2 milions de pacients als Estats Units i més de 320.000 al Regne Unit contrauen una o més infeccions nosocomials. Al voltant del món, es calcula que afectarà a més d'un de cada quatre pacients a cures intensives. En països en vies de desenvolupament aquesta estimació es pot duplicar.

Las mans dels professionals sanitaris són la principal via de transmissió de microorganismes.

La higiene de mans és la principal, més senzilla i eficaç mesura per prevenir la infecció o colonització adquirida en els centres sanitaris.

Campanya

L'Aliança per a la Seguretat dels Pacients a Catalunya llança aquesta campanya per aconseguir:

- Una millora en la disponibilitat de dispensadors de preparats alcohòlics.
- Millorar la conscienciació dels professionals de la salut.
- Millorar l'adherència de la higiene de les mans.
- Disminuir les infeccions nosocomials.

Avantatges de la fricció amb preparats amb alcohol com a alternativa a la tradicional aigua i sabó comparat amb altres agents antisèptics:

- Més eficaç a causa de la seva major capacitat antisèptica.
- Major rapidesa d'acció: menys de 30 segons per eliminar el 99,9% de microorganismes.
- Menys irritant que el sabó.
- Presentació en diferents formats (de paret, dosificador, individual) permet disposar-los a prop dels pacients/llocs evitant la necessitat d'un viatge al rentamans.

En cas que les mans estiguin visiblement brutes o contaminades amb sang o altres fluids corporals, l'ús d'alcohols per a la desinfecció de les mans està desaconsellat i es recomana recórrer al rentat amb aigua i sabó.

Tot i ser menys irritants que el sabó, l'ús freqüent de preparats amb alcohol (i sobretot de solucions alcohòliques) pot ocasionar irritació/sequedat, per la qual es recomana l'ús de locions o cremes hidratants per a la cura de les mans.

Indicacions d'ús

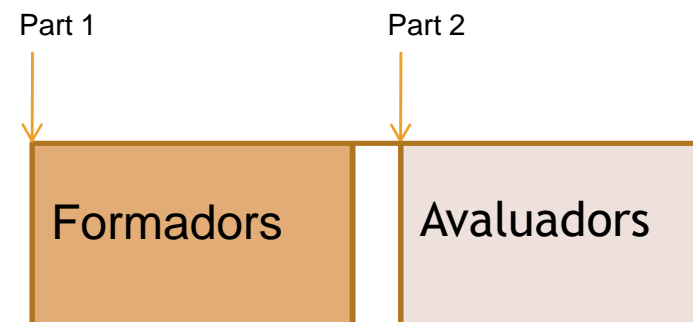
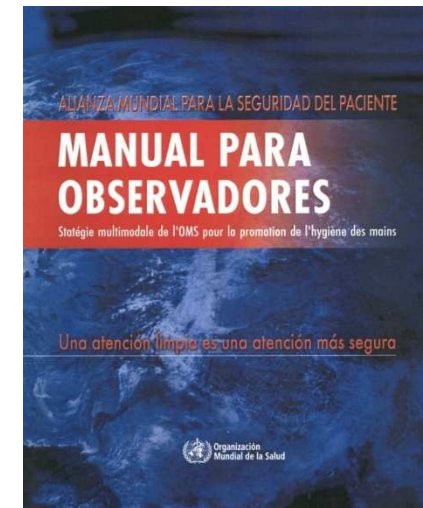

- Abans i després del contacte directe amb pacients; incloent procediments "nets" (pols, temperatura, pressió arterial, etc).
- Després de treure's els guants estèrils o no estèrils.
- Abans de manipular un dispositiu invasiu (s'usin guants o no) com a part de l'assistència al pacient.
- Després d'entrar en contacte amb líquids o excrecions corporals, mucoses, pell no intacta o embenats de ferides.
- En atendre al pacient, quan es passi d'una àrea del cos contaminada a una altra de neta.
- Després d'entrar en contacte amb objectes inanimats (fins i tot equip mèdic) en la immediata proximitat al pacient.

No utilitzar sabons antimicrobians quan ja s'hagi utilitzat una preparació alcohòlica per a la fricció de les mans.

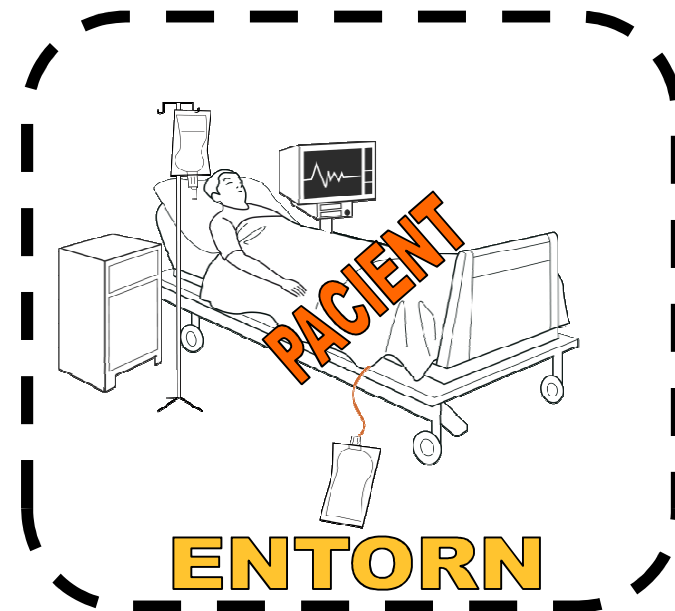
5. Formació de formadors i avaluadors

- Data: Juny
- 4-5 sessions.
- Cada grup realitzarà una única sessió de 4 hores:
 - Part 1. Formació de professionals
 - Part 2. Avaluadors

C. Fase d'implementació

1. Inici de la intervenció.
2. Distribució de material gràfic.
3. Formació als professionals.
4. Avaluació.

Higiene de mans

Distribució del material gràfic

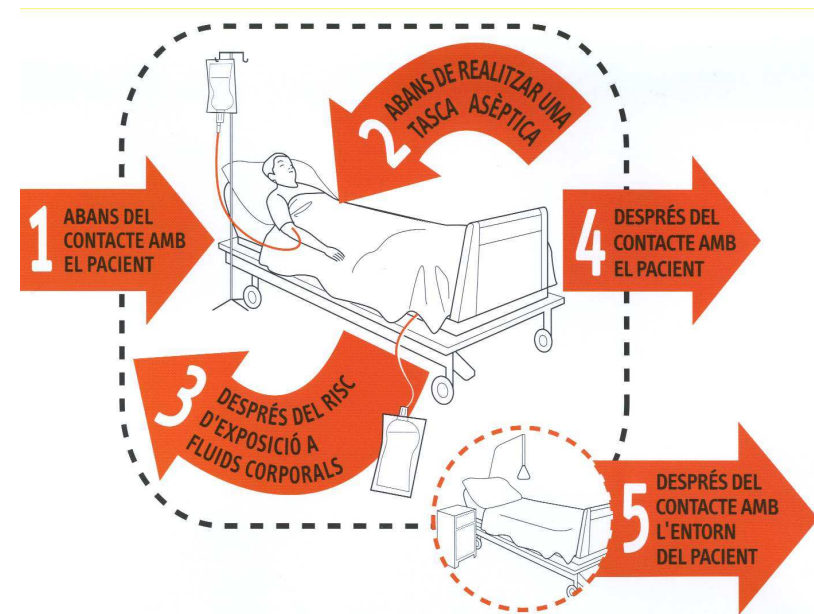
- Dos opcions:
 - Recanvi de pòsters periòdic*
 - Simultaniejar el material en diferents àrees.

Higiene de mans

Formació (1): sessions presencials

- Dirigides a tots els professionals sanitaris,
- Calendari de sessions,
- Presentació i tríptic.
- Conceptes:
 - Marc conceptual
 - Solucions amb alcohol
 - Quan i com

Higiene de mans

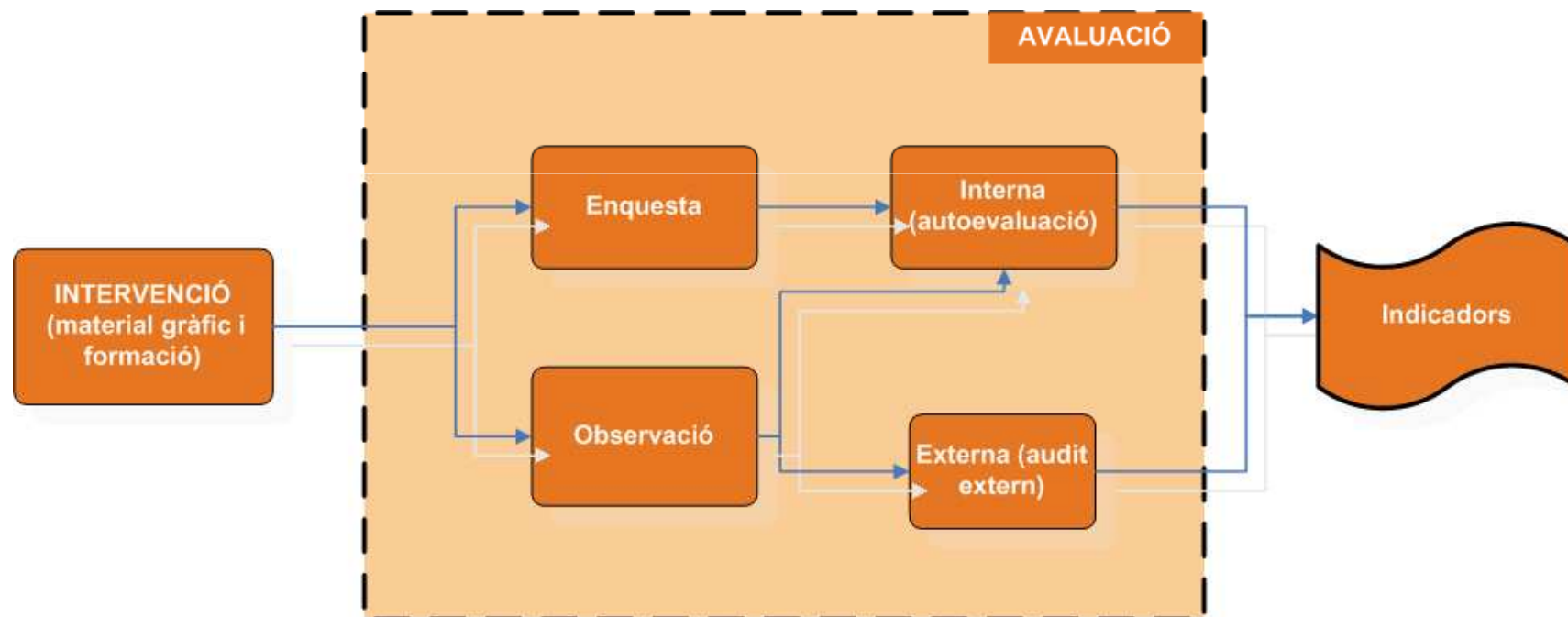
Formació (2): formació a distància

- Web de seguretat.
- Inscripció:
 - Oberta a tots els professionals dels hospitals que participen en els projectes de l'Aliança,
 - Termini fins desembre 09,
 - Gratuïta.
- Mateixos continguts,
- Prova d'aprofitament i acreditació.

Higiene de mans

Avaluació

Higiene de mans

Enquesta de percepció

- Enquesta sobre percepció de la higiene de mans i les infeccions associades a la atenció de salut dels treballadors de l'atenció.

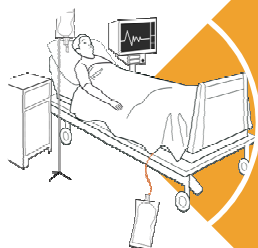
Higiene de mans

Indicadors 1

Preparats de base alcohòlica:

- Llits amb preparats de base alcohòlica en el punt d'atenció / Llits hospital
- Llits amb preparats de base alcohòlica en el punt d'atenció / Llits de crítics hospital
- Litres de preparats de base alcohòlica dispensats / llits hospital

Definició. “Punt d’atenció” és el lloc on es produeix la coincidència de tres elements: el pacient, els professionals sanitaris, i una acció d’atenció o tractament que comporta contacte amb el pacient o el seu entorn. Comporta que els preparats de base alcohòlica es trobin situats de forma fàcilment accessible i el més a prop possible.

Denominador: “llits” i/o “estades”.

Indicadors 3: compliment

1. Què mesura
2. Com es mesura
3. Representativitat, mida de la mostra, estratègia d'observació

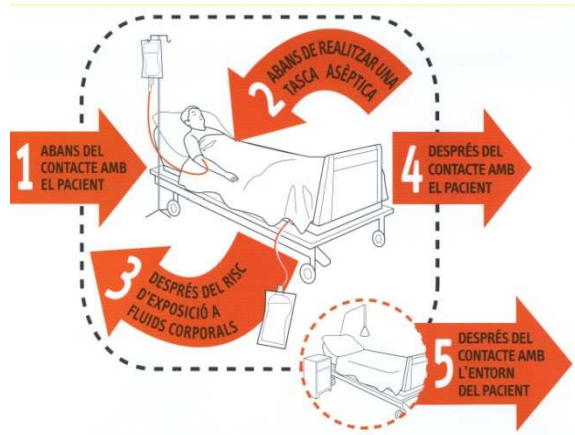

Higiene de mans

- Definició: Percentatge de vegades que els professionals han realitzat la higiene de mans quan aquesta acció estava indicada.
- Indicador de resultat:
 - Monitorització de la higiene de mans
 - Incentiu per a la millora de la qualitat
 - Investigació de brots epidèmics
 - Gestió i disseny d'infraestructures

Higiene de mans

Acompliment: (1) que mesura

Indicacions		accions	
Pre	pct	■	Sabó ●
	asep	■	Sol. OH ●
Post	pct	▲	NO ★
	Liq/ent	▲	

OPORTUNITAT

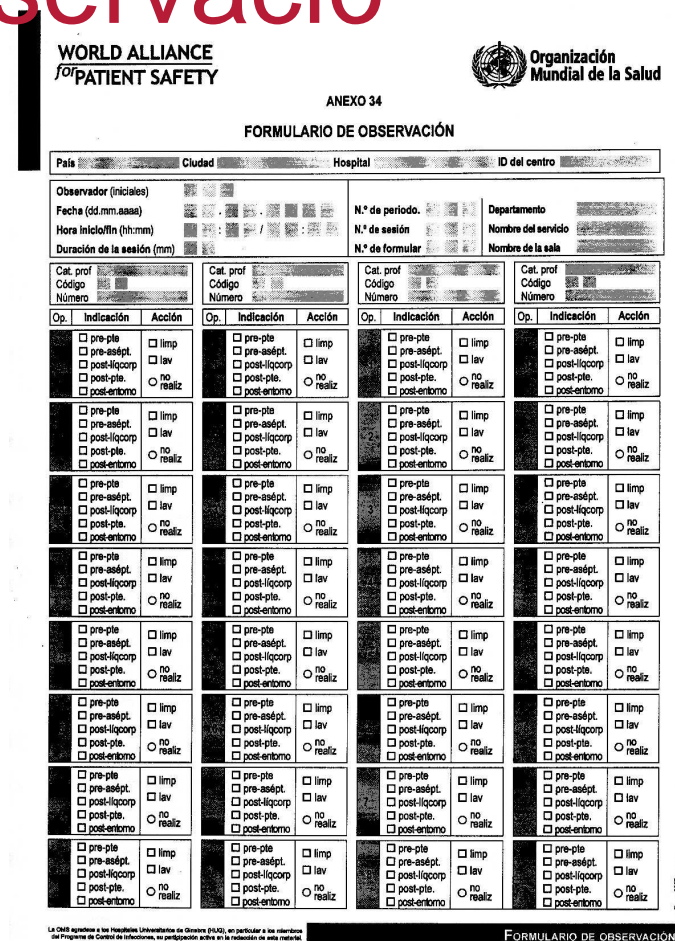

$$\text{Acompliment (\%)} = \text{Accions} / \text{oportunitats} * 100$$

Higiene de mans

Acompliment: (2) com es mesura, Formulari d'observació

- Full de recollida de dades (CRD) estandarditzat (model OMS).
- Tècnica observació directa:
 1. Presentar-se als professionals als qui es vagi ha observar i explicar el motiu.
 2. És possible observar un *màxim* de tres professionals alhora.
 3. Es poden incloure a més treballadors durant una sessió d'observació.
 4. Triar un lloc adequat per observar sense interferir en les activitats assistencials.
 5. Es pot donar retroalimentació després de la sessió.

WORLD ALLIANCE FOR PATIENT SAFETY **Organización Mundial de la Salud**

ANEXO 34
FORMULARIO DE OBSERVACIÓN

País: Ciudad: Hospital: ID del centro:

Observador (iniciales): Fecha (dd.mm.aaaa): Hora inicio/fin (hh:mm): Duración de la sesión (mm): N.º de periodo: N.º de sesión: N.º de formular: Departamento: Nombre del servicio: Nombre de la sala:

Cat. prof. Código Número	Op.	Indicación	Acción	Cat. prof. Código Número	Op.	Indicación	Acción	Cat. prof. Código Número	Op.	Indicación	Acción	Cat. prof. Código Número	Op.	Indicación	Acción
	☐	pre-pte	☐		☐	pre-pte	☐		☐	pre-pte	☐		☐	pre-pte	☐
	☐	pre-asépt.	☐		☐	pre-asépt.	☐		☐	pre-asépt.	☐		☐	pre-asépt.	☐
	☐	post-licorp.	☐		☐	post-licorp.	☐		☐	post-licorp.	☐		☐	post-licorp.	☐
	☐	post-pte.	☐		☐	post-pte.	☐		☐	post-pte.	☐		☐	post-pte.	☐
	☐	post-entorno	☐		☐	post-entorno	☐		☐	post-entorno	☐		☐	post-entorno	☐

La OMS agradece a los Hospitales Universitarios de Ginebra (HUG), en particular a los miembros del Programa de Control de Infecciones, su participación activa en la realización de este material.

FORMULARIO DE OBSERVACIÓN

Consideracions metodològiques

- Consistent (la mateixa) per a les diferents vegades,
- Consistent a diferents àrees (unitats/ serveis),
- Consistència de criteri entre diferents avaluadors,
- Definicions clares: indicació/oportunitat i compliment/no compliment.
- Eina d'observació, sempre la mateixa.

Higiene de mans

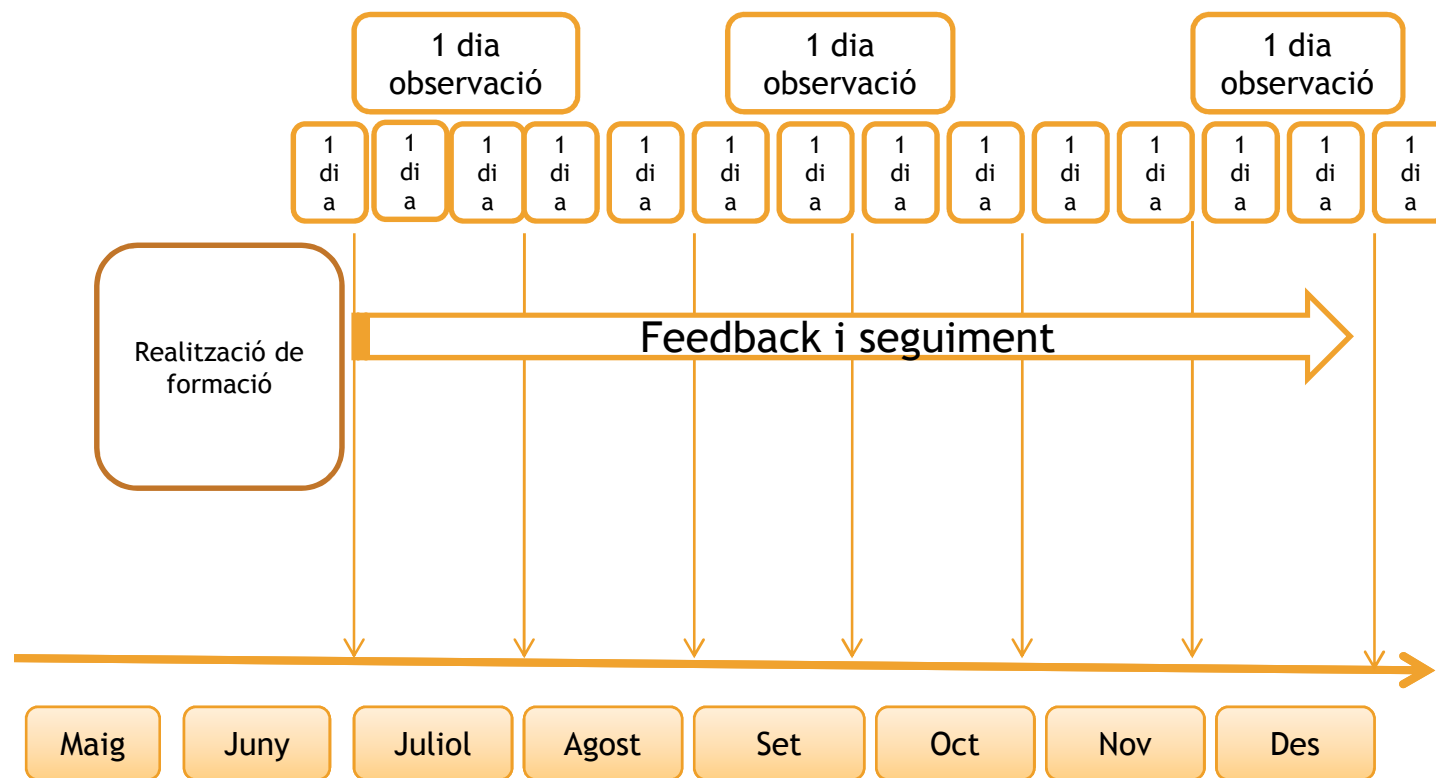
Acompliment (3): mida de la mostra

- Mida de la mostra:
 - 600 oportunitats/ hospital
 - Ajust en funció de la mida de l'hospital
- 4 àrees/ 200 oportunitats:
 - Mèdica
 - Quirúrgica
 - Urgències
 - UCI
- Temps necessari: 25 oport./ 1 hora
 - caldrien 8 hores d'observació/ àrea
- Representativitat per estaments professionals.

Higiene de mans

Estratègia de l'autoavaluació

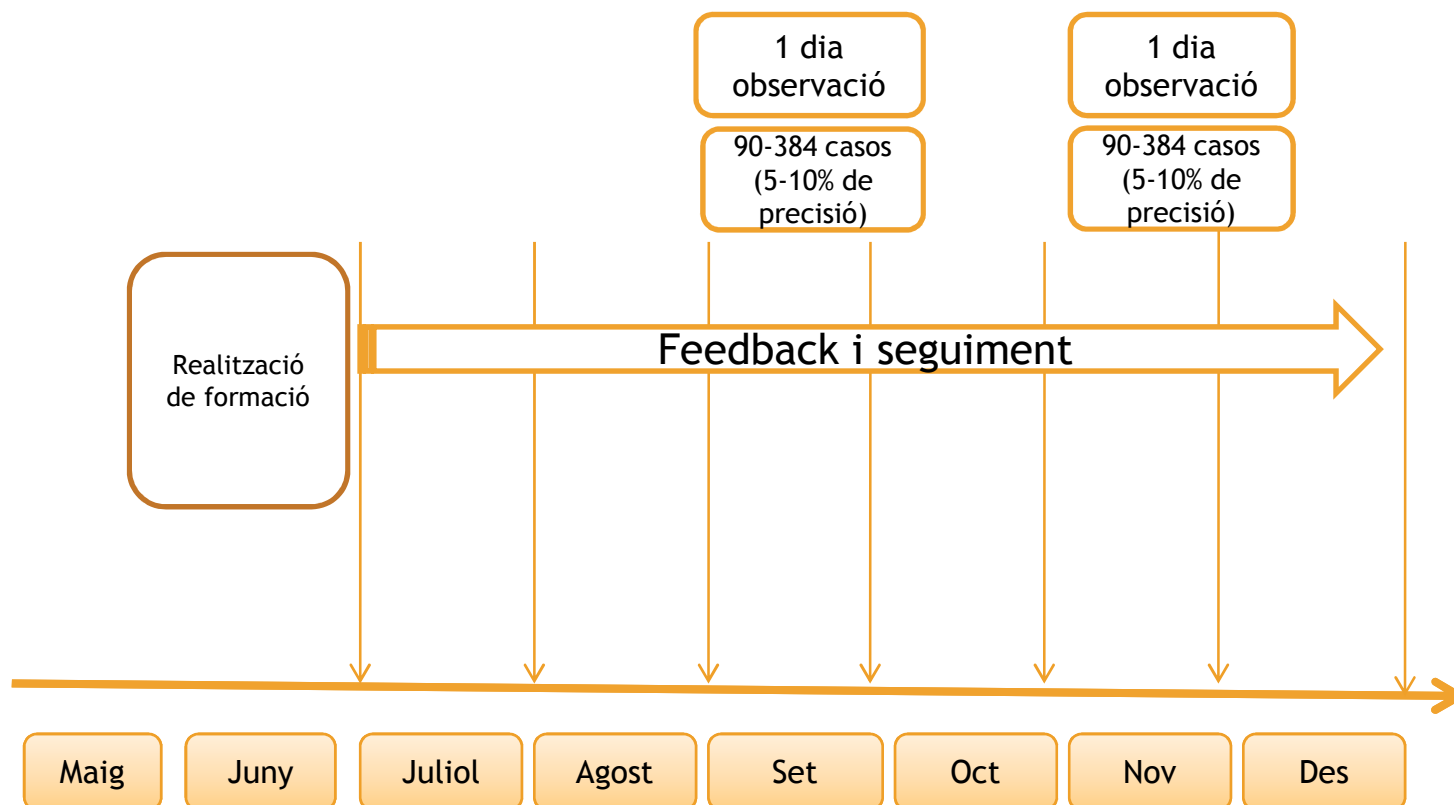
Opció A: observacions continuades

Higiene de mans

Estratègia de l'autoavaluació

Opció B: talls transversals

Higiene de mans

LA SOLUCIÓ ÉS
A LES TEVES MANS

